

Wiadomości statystyczne

miesięcznik
rok XVIII
Warszawa
wrzesień 1973

9

w numerze

Arno Donda

Aktualne zagadnienia
statystyki NRD

Julian Jacek

Proste formy
kooperacji rolników
indywidualnych

Andrzej Truszczyński

Najnowsza prognoza
rozwoju
ludności Polski

**XXI Plenarna Sesja
Konferencji Statystyków
Europejskich**

Barbara Kulczycka

Nowa kadra
pracownicza w latach 1971—1972

Teresa Kordos

Technicy podejmujący
pierwszą w życiu pracę
w charakterze
pracowników fizycznych

Barbara Grzymek

Majątkochłonność
i pracochłonność produkcji
materialnej w 1971 r.

Arno Donda — Aktualne zagadnienia statystyki NRD	1	Arno Donda — Актуальные вопросы статистики ГДР (1)	Arno Donda — Current Problems of Statistics in GDR (1)
Julian Jacek — Proste formy kooperacji rolników indywidualnych	7	Юлиан Яцек — Несложные формы кооперации крестьян-единоличников (7)	Julian Jacek — Simple Forms of Cooperation of Individual Farmers (7)
Andrzej Truszczyński — Najnowsza prognoza rozwoju ludności Polski	11	Андрей Трущински — Новейший прогноз развития населения Польши (11)	Andrzej Truszczyński — Recent Projection of Population Development in Poland (11)
Kazimierz Latuch — Zmiany w rozmieszczeniu generacji wyżowej pod wpływem migracji	15	Казимир Лятух — Изменения в размещении демографического пика под влиянием миграции (15)	Kazimierz Latuch — Changes in Distribution of Boom Generation as Influenced by Migration (15)
Barbara Kulczycka — Nowa kadra pracownicza w latach 1971—1972	19	Барбара Кульчицка — Новые кадры трудящихся в 1971—1972 гг. (19)	Barbara Kulczycka — New Working Staffs in 1971—1972 (19)
Teresa Kordos — Technicy podejmujący pierwszą w życiu pracę w charakterze pracowników fizycznych	24	Тереса Кордос — Техники, приступающие впервые к работе в качестве работников физического труда (24)	Teresa Kordos — Technicians Entering into Their First Job as Wage Earners (24)
Barbara Grzymek — Majątkochłonność i pracochłonność produkcji materialnej w 1971 r.	26	Барбара Гржимек — Капиталоемкость и трудоемкость материального производства в 1971 г. (26)	Barbara Grzymek — Wealth and Labour Intensity of Material Production (26)
Lucyna Frąckiewicz, Janusz Zadecki — Zastosowanie taksonomii wrocławskiej do badań warunków bytu i życia ludności w regionach woj. katowickiego	30	Люцина Фроцкевич, Януш Заденуки — Применение вrocławской таксономии в обследованиях условий жизни населения в регионах катовицкого воеводства (30)	Lucyna Frąckiewicz, Janusz Zadecki — Application of Wrocław Taxonomy in Studies of Population Living Conditions in Regions of Katowice Voivodship (30)
Urszula Sokolowska — Spisy magazynów	34	Уршуля Соколовска — Перепись складов (34)	Urszula Sokolowska — Censuses of Storehouses (34)
Z PRAC NAD ROZWOJEM SPIS		ИЗ РАБОТ НАД РАЗВИТИЕМ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СТАТИСТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ	WORK ON STATE STATISTICAL INFORMATION SYSTEM
Założenia Systemu Państwowej Informacji Statystycznej	37	Положения Системы государственной статистической информации (37)	Conceptions of the State Statistical Information System (37)
INFORMACJE		ИНФОРМАЦИИ	INFORMATION
Przegląd aktualnych informacji gospodarczych — (oprac. Lech Gradowski)	41	Обзор актуальной хозяйственной информации — разр. Л. Градовски (41)	Survey of Current Economic Information — by L. Gradowski (41)
XXI Plenarna Sesja Konferencji Statystyków Europejskich — K.Z.	43	XXI Пленарная сессия Конференции европейских статистиков — К.З. (43)	21st Plenary Session of Conference of European Statisticians — K.Z. (43)
Z zagranicznych czasopism statystycznych — (oprac. J. Focht, E. Podolak, W. Sochacki)	45	Из иностранных статистических журналов — разр. Я. Фохт, Е. Подолак, В. Сохацки (45)	From Foreign Statistical Periodicals — by J. Focht, E. Podolak, W. Sochacki (45)
Nowe książki — (oprac. Z. Kulakowski)	48	Новые книги — разр. З. Кулаковски (48)	New Books — by Z. Kulakowski (48)
Statystyka w czasopismach krajowych		Статистика в отечественных журналах	Statistics in Polish Periodicals
Zwierzęta gospodarskie według wieku i płci w czerwcu 1973 r. (tablica na okładce)		Сельскохозяйственные животные в 1973 г. — по состоянию на июнь (таблица на обложке)	Livestock in June 1973 (table on the cover)
Wydawnictwa GUS (wkładka — oprac. K. Kowalski)		Публикации ЦСУ (вкладыш — разр. К. Ковальски)	CSO Publications (appendix by K. Kowalski)

Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki zaleciło czasopismo jako lekturę pomocniczą do nauczania statystyki w uczelniach ekonomicznych, wydziałach ekonomicznych uniwersytetów oraz wydziałach inżynieryjno-ekonomicznych politechnik

INFORMACJA DLA NADSYŁAJĄCYCH MATERIAŁY DO DRUKU W „WIADOMOŚCIACH STATYSTYCZNYCH”

„Wiadomości Statystyczne” publikują artykuły poświęcone teorii i praktyce statystycznej, omawiające metody i wyniki badań prowadzonych przez GUS oraz inne instytucje w kraju i za granicą. Czasopismo publikuje również recenzje, zapowiedzi wydawnicze, notki bibliograficzne itp.

Objętość artykułu nie powinna w zasadzie przekraczać 7—10 stron maszynopisu artykułów naukowych oraz 3—5 stron artykułów informacyjnych.

Maszynopisy pisane jednostronnie po 30 wierszy à 65 znaków powinny być dostarczane w dwóch egzemplarzach (w tym oryginał). Tablice, wykresy, teksty odsyłaczy itp., zaopatrzone w arabską numerację ciągłą, powinny być załączone poza tekstem, na oddzielnych stronach; w tekście należy zaznaczyć miejsce, gdzie mają one być zamieszczone. Znaki, które mają być drukowane kursywą, należy podkreślić falistą linią, a prostą linią fragmenty tekstu, które winny być wyróżnione inną czcionką.

1. Jednolity tekst uchwały nr 4(P)71 Prezydium Zarządu Centralnego Związku Kółek Rolniczych z dnia 26 czerwca 1971 r. w sprawie warunków i zasad użytkowania sprzętu rolniczych kółek rolniczych przez grupy rolników.
2. Uchwała nr 44 Rady Ministrów z dnia 11 lutego 1972 r. w sprawie pomocy państwa dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych form zespółowej gospodarki w rolnictwie (MP Nr 13, poz. 88).
3. Zarządzenie Ministrów Rolnictwa i Finansów z dnia 28 marca 1972 r. w sprawie zasad i warunków pomocy państwa dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych form zespółowej gospodarki w rolnictwie (MP Nr 22 poz. 130).

4. Instrukcja nr 4 Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1972 r. w sprawie wykonania niektórych postanowień dotyczących pomocy państwa dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych form zespółowej gospodarki w rolnictwie (Dz. Urz. Min. Roln. nr 6, poz. 38).
5. Rozpatrzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1971 r. w sprawie podatku gruntowego (Dz. Urz. nr 31, poz. 282).
6. Zarządzenie nr 22(D)72 Naczelnego Dyrektora Banku Rolnego z dnia 25 kwietnia 1972 r. w sprawie kredytowania zespółów rolników indywidualnych podejmujących działalność w zakresie produkcji rolniczej.

Andrzej Truszczyński

Najnowsza prognoza rozwoju ludności Polski

Uzyskanie ostatecznych wyników Narodowego Spisu Powszechnego z dnia 8 grudnia 1970 r. pozwoliło zweryfikować opracowane dotychczas w Głównym Urzędzie Statystycznym prognozy stanu i struktury ludności według płci i wieku.

Opracowana w maju br. prognoza rozwoju ludności Polski do 2000 r. oparta została na szacunku stanu ludności na dzień 31 XII 1972 r., pochodzącym z wyników ostatecznych wspomnianego spisu ludności, w podziale administracyjnym obowiązującym od dnia 1 I 1973 r. Podstawą wyjściową dla nowej prognozy ludności był więc najbardziej aktualny stan ludności, uwzględniający nowy podział administracyjny kraju.

Zmiany administracyjne wprowadzone w życie z dniem 1 I 1973 r. rzutują na przewidywane na przyszłość stany ludności w relacji wieś—miasto. Z tytułu tych zmian ludność w miastach zwiększyła się o około 65 tys. osób. Uwzględnienie za okres 1971—1972 przyrostu salda ludności zameldowanej na pobyt czasowy powyżej 2 miesięcy powiększyło liczbę ludności miast o dalsze ca 29 tys. osób, co w konsekwencji spowodowało „przerzut” około 94 tys. osób ze wsi do miast. Tak więc podstawa wyjściowa dla nowej prognozy ludności różni się od obowiązującego w ubiegłym roku podziału administracyjnego kraju o około 94 tys. osób, w miastach na plus i na wsi na minus.

Prezentowana poniżej prognoza ludności Polski do 2000 r. opracowana została w dwóch etapach:

— dla lat 1973—1980 w wersji pomigracyjnej (uwzględniającej obok faktów ruchu naturalnego ludności zmiany stanu ludności wynikające z terytorialnego

przemieszczenia ludności między województwami oraz wsią i miastami, a także migracji zagranicznych ludności),

— dla lat 1981—2000 w wersji biologicznej (opartej na teoretycznym założeniu, że struktura ludności w przekroju terytorialnym kształtować się będzie jedynie pod wpływem urodzeń i zgonów); podstawę wyjściową dla tej wersji prognozy stanowił przewidywany stan ludności w dniu 31 XII 1980 r. Prognoza ludności na lata 1981—2000 jest więc kontynuacją wersji pomigracyjnej. Nie uwzględnia w tym okresie migracji ludności, wskazując na rozwój danego obszaru w oparciu jedynie o własne zasoby ludnościowe.

Prognoza ludności Polski do 2000 r. opracowana została dla każdego województwa w podziale na pięć miasto—wieś, dla roczników wieku do 24 lat i dalej—pięcioletnich grup wieku. Wprowadzono też podział na ludność w wieku żłobkowym, przedszkolnym, szkolnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wyniki prognozy stanu i struktury ludności

Najbardziej przydatna dla planowania gospodarczego jest wersja prognozy uwzględniająca migracje ludności, a więc w naszym przypadku prognoza do 1980 r.; następne lata stanowić mogą jedynie przybliżony obraz rozwoju ludności. Dlatego też w szerszym zakresie omówione zostaną zasoby ludnościowe kraju do 1980 r. Dla okresu 1981—2000 przedstawione zostaną jedynie lata węzłowe — 1990 i 2000 (bez podziału na miasto—wieś).

TABL. 1. PROGNOZA LUDNOŚCI POLSKI DO 2000 R.

Województwa	1975		1980		1990	2000
	ogółem	w tym miasta	ogółem	w tym miasta		
	w tysiącach					
Polska	34024,4	18745,9	35334,5	20686,4	37422,8	38908,2
M. st. Warszawa	1427,4	1427,4	1539,4	1539,4	1523,4	1464,4
M. Kraków	672,6	672,6	735,5	735,5	765,5	779,4
M. Łódź	798,9	798,9	840,6	840,6	828,5	794,6
M. Poznań	515,3	515,3	563,3	563,3	577,9	579,8
M. Wrocław	578,3	578,3	631,8	631,8	667,8	673,4
Białostockie	1200,4	495,8	1227,0	566,9	1314,8	1394,4
Bydgoskie	1999,5	1063,4	2094,8	1178,3	2245,9	2369,9
Gdańskie	1580,2	1135,5	1692,3	1255,2	1828,9	1928,4
Katowickie	3909,9	3073,5	4096,0	3269,4	4272,4	4366,6
Kieleckie	1919,1	700,6	1942,4	809,7	2040,5	2111,4
Koszalińskie	842,8	440,5	900,8	499,8	997,5	1070,3
Krakowskie	2224,2	745,5	2268,5	844,6	2433,4	2589,3
Lubelskie	1967,0	675,4	2000,3	781,2	2090,3	2155,6
Łódzkie	1684,7	634,5	1686,2	698,1	1740,2	1775,8
Olstyńskie	1011,5	439,0	1050,1	493,2	1176,9	1285,9
Opolskie	1104,7	500,8	1153,5	564,6	1252,9	1330,0
Poznańskie	2257,7	940,2	2308,1	1033,2	2446,1	2566,4
Rzeszowskie	1830,4	569,4	1878,1	668,8	2016,9	2154,1
Szczecińskie	960,6	656,8	1034,5	737,3	1127,5	1187,0
Warszawskie	2567,4	973,1	2590,2	1092,7	2721,8	2824,1
Wrocławskie	2035,3	1178,0	2110,6	1283,7	2277,1	2370,4
Zielonogórskie	936,5	531,4	990,5	599,1	1076,6	1114,8

Najnowsze przewidywania przyszłych stanów ludności Polski określają wzrost ogólnej liczby ludności w latach 1971—1975 o 1367 tys. osób, a w latach 1976—1980 o 1310 tys. osób, co daje łączny wzrost liczby ludności o 2677 tys. osób. Następne dwa dziesięciolecia powinny charakteryzować się już znacznie mniejszym przyrostem liczby ludności (2088 tys. osób w latach 1981—1990 i 1485 tys. osób w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku). W liczbach względnych wielkości te będą wynosiły odpowiednio: w latach 1971—1975 przewiduje się wzrost liczby ludności kraju o 4,2% (średnio rocznie o 0,83), w latach 1976—1980 o 3,9% (średnio rocznie o 0,76%).

Całe dziesięciolecie 1971—1980 charakteryzować się więc będzie 8,2% wzrostem ogólnej liczby ludności kraju, przy czym wzrost ludności miast będzie wynosił 21,1%.

Przewiduje się, że ludność Polski w roku 2000 powinna powiększyć się w stosunku do 1970 r. o 19,1% stanu początkowego (średnio rocznie o 0,58%). Odpowiednio do tego tempa w mniejszym lub większym stopniu zwiększać się będą liczby ludności w poszczególnych województwach. Szybszy wzrost następować będzie w województwach charakteryzujących się znacznym napływem ludności; mniejszy wystąpi w tych województwach, które „oddają” swą siłę roboczą poza granice województwa.

Migracje ludności

Zróznicowanie tempa zmian liczby ludności poszczególnych województw oraz miast i wsi uwarunkowane jest w znacznym stopniu przemieszczeniami terytorialnymi ludności. Nie biorąc pod uwagę ewentualnych zmian administracyjnych między wsią a miastem, można powiedzieć, że salda migracji ludności w latach 1971—1980 powinny stanowić około 57% ogólnego przyrostu liczby ludności miast, zaś przyrost naturalny ludności — około 43% tego przyrostu.

TABL. 2. PRZEWIDYWANE SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH LUDNOŚCI

Województwa	Przyrost wędrowkowy w miastach		Ubytek wędrowkowy na wsi		Saldo migracji ludności	
	1971—1975	1976—1980	1971—1975	1976—1980	1971—1975	1976—1980
	w tysiącach					
Polska	960,0	1210,8	-960,0	-1210,8	×	×
M. st. Warszawa	105,5	100,8	×	×	105,5	100,8
M. Kraków	41,7	40,0	×	×	41,7	40,0
M. Łódź	30,9	35,0	×	×	30,9	35,0
M. Poznań	28,5	35,0	×	×	28,5	35,0
M. Wrocław	23,3	30,0	×	×	23,3	30,0
Białostockie	33,7	40,0	-59,1	-58,0	-25,4	-18,0
Bydgoskie	52,8	70,0	-62,2	-70,0	-9,4	—
Gdańskie	54,7	66,0	-25,7	-38,5	29,0	27,5
Katowickie	131,5	120,0	-21,5	-35,0	110,0	85,0
Kieleckie	54,3	70,0	-101,7	-113,5	-47,4	-43,5
Koszalińskie	24,4	30,0	-32,9	-30,0	-8,5	—
Krakowskie	35,4	64,0	-78,1	-114,0	-42,7	-50,0
Lubelskie	47,0	65,0	-80,4	-95,0	-33,4	-30,0
Łódzkie	27,5	40,0	-68,6	-85,0	-41,1	-45,0
Olsztyńskie	26,1	37,0	-42,6	-52,0	-16,5	-15,0
Opolskie	31,4	48,0	-19,4	-36,0	12,0	12,0
Poznańskie	38,1	55,0	-78,1	-95,0	-40,0	-40,0
Rzeszowskie	48,5	70,0	-64,5	-100,0	-16,0	-30,0
Szczecińskie	24,5	40,0	-17,6	-28,0	6,9	12,0
Warszawskie	41,7	80,0	-97,7	-150,8	-56,0	-70,8
Wrocławskie	33,9	40,0	-80,5	-75,0	-46,6	-35,0
Zielonogórskie	24,6	35,0	-29,4	-35,0	-4,8	—

Uwaga. Dla lat 1971—1972 przyjęto dane rzeczywiste, wynikające z bieżącej sprawozdawczości z ruchu wędrowkowego ludności.

Źródło: materiały GUS.

Z opracowanej prognozy wynika, że przyrost wędrowkowy w miastach (uwzględniający przemeldowania ludności na pobyt stały oraz pewien przyrost liczby ludności zameldowanej na pobyt czasowy), a tym samym ubytek migracyjny na wsi kształtować się będzie w obecnym pięcioleciu 1971—1975 na poziomie

960 tys. osób. Dla lat 1976—1980 przewiduje się wzrost salda przepływu ludności ze wsi do miast o około 26% (do 1211 tys. osób). Oznacza to, że saldo migracji ze wsi do miast w latach 1971—1980, tj. w okresie 10 lat, osiągnie poziom z lat 1951—1970, tj. z okresu 20 lat i wyniesie około 2,2 mln osób.

W stosunku do opracowanej i opublikowanej w 1972 r. w Głównym Urzędzie Statystycznym pomigracyjnej prognozy ludności do 1975 r. przy budowie obecnej prognozy w wersji pomigracyjnej wprowadzono zmianę wielkości przemieszczeń terytorialnych ludności (zmniejszenie salda przepływu ludności ze wsi do miast w okresie 1971—1975 o około 50 tys. osób). Ta modyfikacja wielkości migracji nastąpiła w związku z mniejszymi, niż zakładano pierwotnie, ruchami wędrowkowymi w latach 1971—1972, co pociągnęło za sobą automatycznie zmianę wielkości migracji dla lat 1973—1975.

TABL. 3. SALDO PRZEMIESZCZEŃ TERYTORIALNYCH WIES — MIASTO WEDŁUG WIEKU

Grupy wieku	1966—1970			1970—1972		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0—4 lata	11,1	13,1	9,6	12,0	13,7	10,7
5—9	7,2	8,3	6,4	6,8	7,7	6,1
10—14	5,4	5,8	5,1	5,0	5,5	4,7
15—19	12,3	8,1	15,4	10,0	6,6	12,7
20—24	21,9	17,7	25,1	23,8	19,5	27,2
25—29	14,8	19,4	11,3	15,3	19,3	12,1
30—34	8,0	10,6	5,9	7,8	10,3	5,7
35—39	3,9	4,8	3,3	4,2	5,1	3,5
40—44	2,3	2,4	2,2	2,6	2,8	2,4
45—49	1,7	1,5	1,9	1,8	1,6	2,0
50—54	1,5	1,1	1,9	1,4	1,0	1,7
55—59	2,3	1,6	2,9	1,8	1,2	2,2
60—64	2,5	1,7	3,1	2,4	1,6	3,0
65—69	2,3	1,7	2,7	2,2	1,7	2,6
70 lat i więcej	2,8	2,2	3,2	2,9	2,4	3,4

Źródło: materiały GUS.

Przy opracowaniu prognozy dla okresu 1973—1980 przyjęto rzeczywiste struktury wieku migrantów z lat 1970—1972. Obserwuje się, co prezentuje tabl. 3, zwiększenie nasilenia migracji ludności — w stosunku do przyjętych dla poprzedniej prognozy pomigracyjnej do 1975 r. struktur migracji z lat 1966—1970 — w najmłodszej grupie wieku 0—4 lata oraz w szczytowych grupach przepływu ludności: 20—29 lat.

Bardzo dynamiczne oddziaływanie migracji ludności na skalę wzrostu ogólnej liczby ludności ma miejsce w dużych miastach. Przewiduje się, że procentowy udział wewnętrznego ruchu wędrowkowego we wzroście liczby ludności miast stanowiących województwa — w okresie 1971—1980 powinien przedstawiać się następująco:

- m. st. Warszawa — około 87%
- m. Kraków — około 64%
- m. Łódź — około 79%
- m. Poznań — około 71%
- m. Wrocław — około 45%

Wyliczone z prognozy ludności współczynniki migracji wewnętrznych ludności (liczone na 1000 ludności) wynoszą odpowiednio: przyrost wędrowkowy w miastach w latach 1971—1975 stanowi 10,7% i w okresie 1976—1980 — 12,3% oraz ubytek wędrowkowy na wsi w pierwszych pięciu latach — 12,4%, a w latach 1976—1980 — 16,2%.

Ruch naturalny ludności

W stosunku do poprzednich prognoz ludności, w obecnym opracowaniu podwyższono wszystkie cząstkowe współczynniki płodności kobiet (służące do obliczenia przyszłych liczb urodzeń) do 1975 r. oraz niektóre cząstkowe współczynniki do 1980 r. Wprowadzenie tych zmian podyktowane było koniecznością weryfikacji poprzednich założeń ze względu na zaryso-

wujące się rozbieżności z rzeczywistym kształtowaniem się współczynników płodności w ostatnich dwóch latach.

Jednocześnie zmodyfikowano wielkości parametrów zgonów niemowląt (dzieci w wieku 0—365 dni) służące wyliczeniu stanu ludności w wieku 0 lat — na koniec każdego roku kalendarzowego. Do obecnej prognozy przyjęto matematyczny model zmian współczynników umieralności niemowląt do 2000 r., oparty na analizie zmian przyczyn zgonów niemowląt (typu endogenicznego i egzogenicznego) z lat 1960—1971.

TABL. 4. PRZEWIDYWANY RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Lata	w tysiącach			na 1000 ludności		
	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Ogółem						
1971—1975	2901,4	1419,8	1481,6	17,4	8,5	8,9
1976—1980	2991,1	1568,5	1422,6	17,2	9,0	8,2
1981—1985	2883,8	1598,1	1285,7	16,0	8,9	7,1
1986—1990	2678,7	1679,3	999,4	14,5	9,1	5,4
1991—1995	2558,5	1722,6	835,9	13,5	9,1	4,4
1996—2000	2572,7	1750,6	822,1	13,3	9,1	4,2
Miasta						
1971—1975	1411,8	713,2	698,6	15,8	8,0	7,8
1976—1980	1632,7	820,5	812,2	16,5	8,3	8,2
Wies						
1971—1975	1489,6	706,6	783,0	19,2	9,1	10,1
1976—1980	1358,4	748,0	610,4	18,1	10,0	8,1

Źródło: materiały GUS.

Przedstawione w tabl. 4 wynikowe wielkości liczb bezwzględnych oraz współczynniki ruchu naturalnego ludności wskazują, że w kolejnych dziesięcioleciach okresu 1971—2000 powinno urodzić się około: 5,9 mln dzieci w latach 1971—1980, 5,6 mln w latach 1981—1990 i 5,1 mln w latach 1991—2000. Dodajmy, że w latach 1951—1960 urodziło się 7,6 mln dzieci, a w latach 1961—1970 — 5,6 mln dzieci.

Rzeczywisty przyrost liczby ludności w okresie prognozowanym powinien się kształtować na poziomie 2,9 mln osób w okresie 1971—1980, 2,3 mln w latach 1981—1990 oraz 1,7 mln w ostatnich dziesięciu latach. Są to znacznie mniejsze przyrosty w stosunku do tych, jakie miały miejsce w latach ubiegłych (5,0 mln w okresie 1951—1960 i niecałe 3,2 mln w latach 1961—1970).

Stopniowy wzrost współczynników urodzeń występujący w bieżących latach osiągnie poziom 17,5‰ w 1976 r., po czym zaznaczy się początkowo nieznaczny, potem coraz większy ich spadek. Jednocześnie zakłada się (co pokazują wyniki prognozy), że liczba urodzeń do 2000 r. nie powinna spaść poniżej poziomu 0,5 mln rocznie dla Polski ogółem.

Stały wzrost liczb, a tym samym i współczynników zgonów ludności do 2000 r. (do około 360 tys. zgonów rocznie, co stanowi 9,4‰ w roku 2000) związany z procesem starzenia się naszego społeczeństwa, powodować będzie ciągły spadek wielkości przyrostu naturalnego ludności do poziomu 150—160 tys. osób rocznie w ostatnich latach naszego wieku.

TABL. 5. WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI

Lata	Brutto			Netto		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
1970	1,064	0,832	1,389	1,011	0,794	1,315
1975	0,996	0,769	1,319	0,951	0,802	1,256
1980	0,932	0,781	1,156	0,895	0,811	1,107
1985	0,923	0,804	1,072	0,890	0,832	1,031
1990	0,929	0,802	1,080	0,900	0,827	1,045
1995	0,930	0,797	1,084	0,905	0,818	1,054
2000	0,931	0,799	1,084	0,910	0,817	1,059

Źródło: materiały GUS.

W konsekwencji powyższego, współczynniki reprodukcji ludności (netto) będące odzwierciedleniem założonego poziomu współczynników płodności kobiet, a także umieralności spadną w miastach poniżej poziomu reprodukcji prostej.

Niewiele wyższy ponad poziom reprodukcji prostej wskaźnik na wsi daje w sumie ogólny współczynnik reprodukcji ludności rzędu 0,930 (brutto) i 0,900 (netto). Tak więc przeciętnie każde 1000 kobiet w wieku rozrodczym (15—49 lat) pozostawi po sobie jedynie około 900 córek, które dożyją wieku swych matek, a więc będą mogły następnie uczestniczyć w procesie reprodukcji ludności.

Terytorialna struktura ludności według płci i wieku

Wyliczona na podstawie prognozy liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18—64 lata, kobiety w wieku 18—59 lat), stanowiąca podstawowy potencjał zasobów siły roboczej ludności kraju, powinna kształtować się na poziomie 20,0 mln osób w 1975 r., 21,4 mln osób w 1980 r., 22,5 mln w 1990 r. i 23,7 mln w roku 2000. Ludność w wieku produkcyjnym stanowić więc będzie około 60% ogółu ludności, przy czym wskaźnik w miastach będzie uśredniany na poziomie 0,3—0,4% wyższym od ogólnego.

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM^a

Województwa	1975		1980		1990	2000
	ogółem	w tym miasta	ogółem	w tym miasta		
w odsetkach ogólnej liczby ludności						
Polska	58,7	62,3	60,5	63,2	60,1	60,9
M.st. Warszawa	65,9	65,9	66,6	66,6	63,4	62,6
M. Kraków	64,9	64,9	64,7	64,7	62,3	62,8
M. Łódź	65,7	65,7	65,9	65,9	61,8	62,7
M. Poznań	63,6	63,6	64,0	64,0	61,6	63,0
M. Wrocław	68,6	68,6	68,7	68,7	62,7	63,3
Białostockie	54,7	59,7	57,7	61,2	58,7	58,8
Bydgoskie	57,0	60,3	58,9	61,4	59,3	60,9
Gdańskie	60,1	63,0	61,8	63,8	61,1	62,0
Katowickie	61,0	62,2	62,7	63,5	62,4	62,3
Kieleckie	56,5	60,7	58,2	61,4	58,4	59,4
Koszalińskie	58,6	61,9	61,2	63,3	60,4	61,8
Krakowskie	54,5	58,6	56,8	60,0	58,3	58,4
Lubelskie	57,1	61,3	58,5	61,7	58,8	59,8
Łódzkie	57,2	60,8	58,3	61,6	58,6	60,2
Olsztyńskie	56,3	61,2	59,6	62,5	59,6	60,4
Opolskie	57,0	60,5	60,4	62,8	60,9	60,1
Poznańskie	55,3	58,3	57,2	59,4	58,7	60,7
Rzeszowskie	54,3	59,3	56,5	60,3	57,9	58,3
Szczecińskie	62,6	65,4	64,5	66,3	61,5	62,7
Warszawskie	57,3	61,0	58,7	61,4	59,1	60,4
Wrocławskie	61,3	63,3	63,4	64,8	60,5	62,1
Zielonogórskie	59,8	62,0	62,0	63,5	60,7	62,3

^a Mężczyźni w wieku 18—64 lata, kobiety w wieku 18—59 lat.

Źródło: materiały GUS.

Stosunkowo młoda struktura wieku ludności, jaka utworzyła się w województwach zachodnich i północnych, wpływa w chwili obecnej w znacznym stopniu na podwyższenie się udziału ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w tych województwach — w stosunku do udziałów w województwach pozostałych. Najwyższymi odsetkami ludności w wieku produkcyjnym oprócz województw zachodnich i północnych charakteryzują się ponadto miasta wyłączone z województw oraz woj. katowickie.

Odwrotnie do powyższych udziałów kształtują się wskaźniki obciążenia ludności produkcyjnej przez ludność w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Im większy odsetek ogółu ludności danego województwa stanowi ludność w wieku produkcyjnym, tym mniejsze jest jej obciążenie przez ludność będącą w wieku nieprodukcyjnym.

Przykładowo, podany w tabl. 7 stan obciążenia ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych województwach, obliczony dla ostatniego roku prognozy wersji pomigracyjnej, wskazuje, że najniższymi war-

TABL. 7. NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM^a PRZYPADA OSÓB W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII 1980 r.

Województwa	Ogółem	Miasta			Wieś		
		razem	w wieku		razem	w wieku	
			przed-prod-ukcyjnym	popro-dukcyjnym		przed-pro-dukcyjnym	popro-dukcyjnym
Polska	65	58	41	17	77	53	24
M. st. Warsza-wa	50	50	29	21	×	×	×
M. Kraków	55	55	37	18	×	×	×
M. Łódź	52	52	30	22	×	×	×
M. Poznań	56	56	35	21	×	×	×
M. Wrocław	45	45	33	12	×	×	×
Białostockie	73	63	48	15	82	54	28
Bydgoskie	70	63	44	19	80	58	22
Gdańskie	68	56	41	15	78	61	17
Katowickie	59	57	39	18	68	46	22
Kieleckie	72	63	47	16	79	50	29
Koszalińskie	63	58	46	12	71	56	15
Krakowskie	76	66	49	17	82	56	26
Lubelskie	71	62	47	15	77	48	29
Łódzkie	71	62	43	19	79	49	30
Olsztyńskie	68	60	47	13	75	61	41
Opolskie	66	59	45	14	72	51	21
Poznańskie	75	68	48	20	81	55	26
Rzeszowskie	77	66	49	17	84	57	27
Szczecińskie	55	51	40	11	67	53	14
Warszawskie	70	63	45	18	76	50	26
Wrocławskie	58	54	42	12	63	46	17
Zielonogórskie	61	58	46	12	68	50	18

^a Mężczyźni w wieku 18—64 lata, kobiety w wieku 18—59 lat.

Źródło: materiały GUS.

tościami obciążenia charakteryzują się miasta stanowiące województwa oraz woj.: szczecińskie, wrocławskie, katowickie, zielonogórskie, koszalińskie, opolskie, olsztyńskie i gdańskie. Jednocześnie województwa zachodnie i północne posiadają najniższe udziały obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym.

W pierwszych latach powojennych ludność miast stanowiła jedynie 34—35% ogółu ludności kraju. Zrównanie się liczby ludności miast i wsi nastąpiło dopiero w 1966 r. W roku 1970 ludność miejska stanowiła już 52,3% ogólnej liczby ludności.

TABL. 8. UDZIAŁ LUDNOŚCI MIEJSKIEJ I WIEJSKIEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwa	Miasta			Wieś		
	1970	1975	1980	1970	1975	1980
	w odsetkach ogólnej liczby ludności					
Polska	52,3	55,1	58,5	47,7	44,9	41,5
Białostockie	37,2	41,3	46,2	62,8	58,7	41,3
Bydgoskie	50,7	53,2	56,2	49,3	46,8	43,8
Gdańskie	69,6	71,9	74,2	30,4	28,1	25,8
Katowickie	76,8	78,6	79,8	23,2	21,4	20,2
Kieleckie	32,6	36,5	41,7	67,4	63,5	58,3
Koszalińskie	49,6	52,3	55,5	50,4	47,7	44,5
Krakowskie	30,4	33,5	37,2	69,6	66,5	62,8
Lubelskie	31,0	34,3	39,1	69,0	65,7	60,9
Łódzkie	35,7	37,7	41,4	64,3	62,3	58,6
Olsztyńskie	41,1	43,4	47,0	58,9	56,6	53,0
Opolskie	42,6	45,3	48,9	57,4	54,7	51,1
Poznańskie	39,6	41,6	44,8	60,4	58,4	55,2
Rzeszowskie	27,6	31,1	35,6	72,4	68,9	64,4
Szczecińskie	66,6	68,4	71,3	33,4	31,6	28,7
Warszawskie	35,6	37,9	42,2	64,4	62,1	57,8
Wrocławskie	55,6	57,9	60,8	44,4	42,1	39,2
Zielonogórskie	54,3	56,7	60,5	45,7	43,3	39,5

Źródło: materiały GUS.

W latach najbliższych przewiduje się dalszy wzrost poziomu urbanizacji kraju. W roku 1975 udział ludności miejskiej powinien przekroczyć poziom 55%, a w 1980 r. wynieść około 58,5%. Decydującym czynnikiem wzrostu liczby ludności miast będzie, co już wspomniano poprzednio, w dalszym ciągu dodatnie saldo migracji ludności. Poziom 70% ludności miejskiej w województwie przekroczyło już woj. katowickie. Do liczby tej zbliża się szybko woj. gdańskie i następnie woj. szczecińskie. Najbardziej rolnicze województwa — to: rzeszowskie, krakowskie, lubelskie, kieleckie i warszawskie.

TABL. 9. WSKAŹNIKI FEMINIZACJI

Województwa	Na 100 mężczyzn przypada kobiet				
	1970	1975	1980	1990	2000
Polska	105,9	105,4	104,6	103,4	102,4
M. st. Warszawa	116,7	116,6	115,9	113,2	111,2
M. Kraków	110,0	109,8	109,2	106,8	104,9
M. Łódź	115,9	115,4	114,3	112,4	110,2
M. Poznań	112,2	112,1	112,3	109,5	107,4
M. Wrocław	106,8	107,6	109,1	107,8	107,3
Białostockie	104,6	103,9	103,6	102,4	101,5
Bydgoskie	106,1	105,5	104,7	103,3	102,1
Gdańskie	101,8	101,5	101,3	100,8	100,3
Katowickie	103,8	103,3	102,6	101,0	99,9
Kieleckie	106,0	105,0	104,2	103,2	102,3
Koszalińskie	101,2	100,8	100,2	100,2	99,9
Krakowskie	106,7	106,1	105,2	103,7	102,6
Lubelskie	106,1	105,7	105,1	104,0	103,1
Łódzkie	107,0	106,6	105,9	104,9	103,6
Olsztyńskie	102,0	101,0	99,7	99,4	99,3
Opolskie	108,3	107,2	105,9	104,0	102,3
Poznańskie	106,1	105,1	103,8	102,8	101,5
Rzeszowskie	107,2	106,8	106,9	105,1	103,7
Szczecińskie	100,4	100,3	100,2	100,2	100,3
Warszawskie	105,1	104,2	103,0	102,0	101,2
Wrocławskie	104,1	103,5	102,9	102,6	102,1
Zielonogórskie	103,3	102,5	101,7	101,3	101,3

Źródło: materiały GUS.

Zmniejszać się będzie dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w Polsce i we wszystkich województwach (z wyjątkiem m. Wrocławia, gdzie do 1980 r. różnice te będą się pogłębiać). Zróznicowanie liczby ludności według płci przedstawione zostało w tabl. 9 za pomocą wskaźnika feminizacji, określającego liczbę kobiet przypadającą na każdych 100 mężczyzn.

Rok 2000 powinien się zamknąć liczbą 102,4 kobiet przypadających na 100 mężczyzn, a więc o 3,5 kobiety (na 100 mężczyzn) mniej niż w 1970 r. Stosunkowo wysokie wskaźniki feminizacji wykazują miasta wyłączone z województw, a wśród nich na pierwsze miejsce wybijają się: m. st. Warszawa i m. Łódź. Lata najbliższe powinny przynieść likwidację ilościowych różnic pomiędzy płciami w woj. koszalińskim, szczecińskim, olsztyńskim i gdańskim. Lata następne mogą nawet charakteryzować się już nieznaczną przewagą liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Przewiduje się, że pierwszym województwem, w którym nastąpi wyższy udział mężczyzn w stosunku do udziału kobiet, będzie woj. olsztyńskie (już w 1980 r.).

Opracowana obecnie w Głównym Urzędzie Statystycznym prognoza ludności Polski do 2000 r. stanowić będzie jednocześnie podstawowy materiał dla innych typów przygotowywanych prognoz demograficznych (m. innymi prognozy ludności według stanu cywilnego, prognozy gospodarstw domowych). Jednocześnie w GUS trwają prace nad następnymi wariantami („studialnymi”) prognoz demograficznych, uwzględniającymi migracje ludności do roku 2000.